

ANKARA ÜNİVERSİTESİ ÇALIŞANLARININ ETİK DEĞERLER VE İLKELER BELGESİ

Toplumların gelişmesinde önemli rol oynayan üniversiteler için etik değerler yaşamsal bir nitelik taşımaktadır. Etik değerleri ve ilkeleri, bilimin ve akademik yaşamın güvencesi olarak gören Ankara Üniversitesi, Etik Kurul Yönergesi'nin altıncı maddesi kapsamında aşağıda belirtilen etik değerleri ve ilkeleri her zaman korumayı ve yaşama geçirmeyi görev bilecektir.

BÖLÜM I

BELGENİN DAYANDIĞI ETİK DEĞERLER VE İLKELER

Bu belgenin dayandığı temel etik değerler ve ilkeler aşağıda belirtilmiştir:

1. Akademik Özgürlük ve Özerklik: Akademik özgürlük ve akademik özerklik Üniversitemizin temel değerleridir. Akademik özgürlük, öğretim elemanlarının tek tek ya da toplu olarak bilgiyi araştırma, inceleme, tartışma, belgeleme, üretme, öğretme, sözlü veya yazılı olarak edinme, geliştirme ve iletmelerindeki özgürlükleridir. Özerklik ise yükseköğretim kurumlarının iç işleyişlerine, mali işlerine ve yönetimlerine ilişkin kararlar almada ve eğitim, araştırma, dışa yönelik çalışmalar ve diğer ilgili etkinliklerde kendi politikalarını oluşturmadaki bağımsızlıklarıdır.

2. Akademik Dürüstlük: Akademik dürüstlük, akademik ideallerin eyleme geçirilmesinde doğruluk, güven, adalet, saygı ve sorumluluk ilkelerine bağlı kalmaktır. Üniversitemizde, her türlü akademik ve yönetsel (idari) etkinlikte dürüstlük değerine bağlı kalınması temel sorumluluktur.

3. Sorumluluk ve Hesap Verilebilirlik: Üniversitemiz üyeleri, her türlü bilimsel ve yönetsel etkinlikler ile üstlendikleri diğer görevleri gerekli nitelik ve nicelikte yerine getirmekle sorumludur. Kamusal kaynakları kullanan Üniversitemiz üyeleri, kaynakların kullanımı, görevin nasıl ve ne oranda yerine getirildiği konusunda şeffaf olmakla yükümlüdür.

4. Ayrımcılık Yapmama ve Başkalarına Saygı: Üniversitemiz üyeleri, farklılıklara saygı duyar; ırk, dil, din, cinsiyet, etnik köken ve diğer nedenlere dayalı ayrımcılık yapılmasına hiçbir şekilde izin vermez. Aynı duyarlılığı cinsel taciz, şiddet ve mobbing konularında da gösterir.

5. Temel İnsan Haklarının Korunması: Üniversitemiz üyeleri, temel hak ve özgürlüklere ilişkin ülkemiz tarafından kabul edilen uluslararası sözleşmeler ile Anayasa ve yasalarda yer alan temel hak ve özgürlükleri korur, bireysel farklılıklara, tüm bireylerin onur ve kişiliklerine saygı gösterir.

6. Doğaya ve Çevreye Saygı: Üniversitemiz üyeleri, doğadaki tüm varlıklara ve çevreye karşı duyarlı davranırlar.

7. Yeterlik (liyakat): Bir iş, görev ya da unvan için gerekli standartlar temelinde yapılacak değerlendirme ile yetenek, nitelik, bilgi, deneyim düzeylerine göre bir kişinin seçilmesi, atanması veya görevlendirilmesi esastır.

BÖLÜM II

ANKARA ÜNİVERSİTESİ AKADEMİK VE İDARİ PERSONELİNİN GENEL ETİK İLKELERİ

Üniversitemiz akademik ve idari personelinin uyması gereken genel etik ilkeler aşağıda belirtilmiştir.

1. Doğruluk ve yansızlıklarını zedeleyecek tutum, davranış ve işlemlerden uzak dururlar.
2. Statüsü ve görevi ne olursa olsun tüm paydaşları eşit bireyler olarak görür; meslektaşlarına, çalışanlara ve öğrencilere karşı politik gerekçelerle, ırk, dil, din, cinsiyet, etnik köken, fiziksel engellilik ya da keyfi ve kişisel nedenlerle ayırım yapmazlar; her türlü ayrımcılıktan kaçınırlar.
3. Ayrımcılık konusunda farkındalıklarını geliştirirler; her türlü ayrımcılığa karşı gerekli önlemleri alma konusunda duyarlı davranırlar.
4. Şiddet, nefret, öfke, hakaret ve iftira içermemek koşuluyla ifade özgürlüklerine saygı gösterirler.
5. Görev ve yetkilerini çıkar sağlamak amacıyla ve kötüye kullanmazlar.
6. Kişisel görüşlerini üniversite adına ve üniversiteyi bağlayıcı biçimde sunmaktan kaçınırlar. Üniversiteyi bağlayıcı güvence veremez ve girişimlerde bulunamazlar. Yanıltıcı açıklamalar yapamazlar.
7. Düşünce ve eleştirilerini açıklarken yapıcı ve ölçülü olurlar.
8. Üniversitede meslektaşlarının ve tüm üniversite paydaşlarının saygınlıklarına ya da kariyerlerine zarar verecek davranışlardan kaçınırlar.
9. Farklı düşünce ve görüşlere saygıyı üniversite yaşamının temel değeri olarak görürler.
10. Şiddet, cinsel taciz, istismar gibi davranışlar ile mobbinge yol açıcı eylem ve işlemlerde bulunamazlar, başkalarının bu tür davranışlarda bulduklarını öğrendiklerinde sorumlular hakkında gerekli işlemleri başlatırlar. Bu konularda her türlü eğitim, bilinçlendirme ve bilgilendirme yapmayı ilke edinirler.
11. Kamu malları, kaynakları, işgücü ve olanaklarını kullanırken, işleri yürütürken, etkin, verimli ve tutumlu; şeffaf ve hesap verebilir şekilde davranırlar. Savurganlıktan kaçınırlar.
12. Toplumun ekonomik, kültürel ve entelektüel birikiminin geliştirilmesinde etkili bir rol oynamak için çaba harcarlar.

13. Toplumsal konulara (çevre, sağlık, eğitim, adalet vb.) duyarlık göstererek kamu yararını gözetirler; topluma hizmet etmeyi toplumsal bir sorumluluk olarak kabul ederler.

14. Kamu hizmetlerini sunarken, paydaşların hizmetten yararlanmalarını kolaylaştırır, gereksinimlerin en etkin, hızlı, nitelikli ve verimli biçimde karşılanmasını sağlarlar.

15. Üniversiteye güveni sağlayacak bir anlayışla hizmet sunarlar.

16. Çeşitli kurul, komisyon ve komitelerde görev üstlenerek üniversite yönetimine katılırlar.

17. Kamu görevlisinin yansızlığını, performansını, kararını veya görevini yapmasını etkileyen, etkileme olasılığı bulunan, ekonomik değeri olan ya da olmayan, doğrudan veya dolaylı her türlü çıkardan uzak dururlar.

18. Yönetim görevi ile ilgili her türlü konuda yansız ve adil davranırlar. Kendileri ve yakınlarını ilgilendiren karar mekanizmalarından çekilirler.

19. Üniversite dışındaki herhangi bir etkinliğe ya da çalışmaya izin alarak ve görevlerini aksatmayacak biçimde katılırlar. Üniversitedeki görev ve yükümlülükleri ile çelişen üniversite dışı etkinliklere katılmaktan kaçınırlar.

20. Meslektaşlarının etik özensizliklerinde gerekli uyarıları yaparlar, etik ihlallerini yetkili makamlara bildirirler.

21. Üniversite yönetimi ve işlerinin düzgün yürütülmesiyle ilgili kurallara uyarlar ve gerekli konularda bilgi edinme sorumluluğu yüklenirler.

BÖLÜM III

ANKARA ÜNİVERSİTESİ AKADEMİK PERSONELİNİN ÖZEL ETİK İLKELERİ

Üniversitemiz öğretim elemanlarının, Üniversitemizin benimsediği temel etik değerler ve ilkeler ile genel etik ilkeler yanında uymaları beklenen özel yükümlülükleri aşağıda sıralanmıştır:

A. Araştırma ve yayın etkinliklerinde üniversitemiz öğretim elemanları;

1. Bilginin özgürce araştırılması ve açıklanması için çaba gösterirler.

2. Bilginin üretilmesi, yayılması ve kullanılması süreçlerinde bilimsel yayın ilkelerine uyarlar, özensiz ve disiplinsiz araştırma, uydurma, çarpıtma, intihal, haksız yazarlık, yazarlık hakkı ve sırasının gözetilmemesi ve benzeri bilimsel yanılma girişimlerinden kaçınırlar. Yayında yararlanılan bütün kaynaklara uygun yollama (atıf) yaparlar.

3. Yayındaki bilginin üretilmesinde ve yayına hazırlanmasında payı olanları katkılarına göre yazar olarak ya da teşekkür ederek belirtirler.

4. Bilimsel ve akademik yeterliklerini sürekli olarak geliştirme çabası içinde olurlar.

5. Bilimsel araştırmalarda üniversitenin kaynaklarını özenli, verimli ve etkili kullanırlar.

6. Bilimsel araştırma için ayrılan olanak ve kaynakları amaç dışında kullanmazlar.

7. Kişisel çıkarlar ya da politik görüşlerin empoze edilmesi amacıyla veya benzeri nedenlerle araştırma sonuçlarını değiştirerek yayın yapmazlar ve kamuoyuna sunmazlar.

8. Bilimsel değerlendirme ve jüri üyeliği, editörlük, bilirkişilik, hakemlik ve benzeri görevlerde bağımsız, dürüst, önyargısız ve yansız davranırlar.

9. Aralarında çıkar ilişkisi veya çıkar çatışması bulunan kişilerle ve uzmanlık alanı dışındaki konularla ilgili değerlendirme süreçlerinde görev almayı reddederler.

B. Eğitim-öğretim etkinliklerinde üniversitemiz öğretim elemanları;

1. Zorunlu durumlar dışında derslerini ve eğitim öğretime ilişkin tüm yükümlülüklerini bizzat yürütürler.

2. Öğrencilerin, mesleğin ya da disiplinin en üst akademik standartlarını özgürce öğrenmeleri için çaba gösterirler.

3. Öğrencilerin öğrenme hak ve özgürlüklerini korurlar, öğretim yöntem ve teknikleri ile materyallerini sürekli geliştirerek öğrencilerin çağdaş ve nitelikli eğitim alma haklarını desteklerler.

4. Öğrencilere saygı duyarlar; yaklaşım ve değerlendirmelerinde yansız ve adil olurlar.

5. Öğrencilere ait gizli bilgileri, yasal gereklilikler dışında üçüncü kişilerle paylaşmazlar.

6. Ortak bir çalışmada öğrencinin katkısını belirterek sunarlar.

7. Akademik danışmanlık sorumluluklarını özenle yerine getirirler.

8. Öğrencileri ile sömürü, taciz ya da istismar içeren her türlü ilişki ve davranıştan kaçınırlar. Öğrencilerden hediye kabul etmezler.

9. Öğrencilerin mesleki etik değerleri içselleştirmeleri için onlara davranışları ile örnek olurlar.

10. Engelli öğrencilere yasal düzenlemelerin gerektirdiği destek ve yardımı sağlamaya çalışırlar.

11. Genç akademisyenlerin yetişmelerine gerekli katkıyı sağlarlar.

C. Yönetim etkinliklerinde üniversitemiz öğretim elemanları;

1. Her türlü atama ve yükseltmelerde yeterlik ilkesine bağlı kalırlar ve karar alma mekanizmalarında yer alacakların belirlenmesinde cinsiyet eşitliğinin gözetilmesini sağlarlar.

2. Çeşitli kurul, komisyon ve komitelerde görev üstlenerek üniversite yönetimine katılırlar ve gerekli sorumlulukları paylaşırlar.

3. Akademik özerkliğin gerçekleşmesi için çalışır; akademik özgürlüğe, farklı düşünce ve görüşlere saygıyı üniversite yaşamının temel değeri olarak görürler.

4. Üniversite dışında yürüttükleri gelir getirici nitelikteki işleri üniversitedeki yükümlülüklerini engellemeyecek biçimde, yasal düzenlemelere ve dürüstlük ilkesine uygun olarak yaparlar.

D. Topluma hizmet etkinliklerinde üniversitemiz öğretim elemanları;

1. Başta insan hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği olmak üzere, insan yaşamıyla ilgili temel konularda toplumun bilgilendirilmesi ve eğitilmesine yönelik etkinlikler gerçekleştirirler, yayın yaparlar.

2. Uzmanlık alanlarında toplumun bilinçlendirilmesi için gereken eğitim ve hizmet etkinliklerinde gönüllü olarak görev alırlar.

3. Topluma yönelik açıklamalarda bilimsel bulgularla kişisel görüşlerini birbirinden ayırt ederler.